

Spuren

jüdischen Lebens an der mittleren Oder

Ślady

życia żydowskiego na
Środkowym Nadodrzu

Spuren

jüdischen Lebens an der mittleren Oder

Ślady

życia żydowskiego na
Środkowym Nadodrzu

Text – Tekst: **Hilmar Schulz**
Fotografie – Zdjęcia: **Yvette Thormann**

Ein Publikationsprojekt der deutsch-polnischen Kooperation »Kulturbrücke über die Oder«.
Herausgegeben vom Kulturförderverein Kloster Altfriedland e.V.

Projekt wydawniczy w ramach programu współpracy polsko-niemieckiej »Most kultury przez Odrę«.
Wydane przez Stowarzyszenie Promocji Kultury Klasztoru Altfriedland

Gefördert durch die Stiftung für Deutsch-Polnische Zusammenarbeit und das Ministerium der Finanzen und für Europa des Landes Brandenburg

Dofinansowano ze środków Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz brandenburskiego Ministerstwa Finansów i ds. Europy

Europäische Union
Europäischer Fonds
für regionale Entwicklung

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

BB-PL
INTERREG V A
2014-2020

Barrieren reduzieren – gemeinsame Stärken nutzen. / Redukować bariery – wspólnie wykorzystywać silne strony.

Das Projekt wird aus Mitteln des Europäischen Fonds für Regionale Entwicklung im Rahmen des Kooperationsprogramms »INTERREG VA Brandenburg-Polen 2014-2020« der Euroregion Pro Europa Viadrina kofinanziert

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach programu współpracy »INTERREG VA Brandenburgia-Polska 2014-2020« Euroregionu Pro Europa Viadrina

Impressum

Text – Text: Hilmar Schulz

Fotografie – Zdjęcia: Yvette Thormann

Fotografische Bearbeitung – Obróbka fotografii,

Gestaltung & Produktion – Projekt i produkcja: Florian Reckert

Übersetzung – Tłumaczenie: Ewa Ochwiejewicz

Lektorat: Ewa Ochwiejewicz, Susanne Emig

Druck – Druk: Umweltdruck Berlin GmbH

Herausgeber – Wydawca: Ernst Herzog

Alle Rechte vorbehalten. – Wszelkie prawa zastrzeżone. © 2022, Berlin

Inhalt

Spis treści

4	Einführung
11	Jüdisches Leben an der mittleren Oder
18	Die jüdischen Friedhöfe auf der polnischen Seite der mittleren Oder
25	Die Orte in Deutschland
27	Adlerquelle
29	Bad Freienwalde
37	Beeskow
43	Eberswalde
57	Frankfurt (Oder) - Słubice
65	Groß Neuendorf
71	Märkisch Buchholz
75	Oderberg
79	Schwedt/Oder
87	Storkow
91	Wriezen
99	Die Orte in Polen
101	Glisno - Gleißen
105	Gorzów Wlkp. - Landsberg an der Warthe
111	Krzeszyce - Kriescht
115	Międzychód - Birnbaum
121	Międzyrzecz - Meseritz
127	Ośno Lubuskie - Drossen
133	Pszczew - Betsche
141	Skwierzyna - Schwerin an der Warthe
149	Trzciel - Tirschtiegel
153	Trzemeszno Lubuskie - Schermeisel
159	Witnica - Vietz
163	Zbąszyń - Bentschen
169	Zielona Góra - Grünberg in Schlesien
173	Anhang
175	Der jüdische Friedhof
180	Symbole auf jüdischen Grabsteinen
184	Glossar
189	Abbildungsnachweis, Quellenverzeichnis Übersichtskarte: Umschlagklappe hinten

Wprowadzenie
Życie żydowskie na Środkowym Nadodrzu
Cmentarze żydowskie po polskiej stronie Środkowego Nadodrza
Miejsca w Niemczech
Adlerquelle
Bad Freienwalde
Beeskow
Eberswalde
Frankfurt (Oder) - Słubice
Groß Neuendorf
Märkisch Buchholz
Oderberg
Schwedt/Oder
Storkow
Wriezen
Miejsca w Polsce
Glisno
Gorzów Wlkp.
Krzeszyce
Międzychód
Międzyrzecz
Ośno Lubuskie
Pszczew
Skwierzyna
Trzciel
Trzemeszno Lubuskie
Witnica
Zbąszyń
Zielona Góra
Aneks
Cmentarz żydowski
Symbolika nagrobków żydowskich
Glosariusz
Wykaz zdjęć, Bibliografia
Mapa ogólna: tylna klapka okładki